

Podrška poslanika iz Srbije i sa Kosova priznavanju univerzitetskih diploma

Uvod

Savet za inkluzivno upravljanje (CIG) organizovao je 27. juna 2015. godine u Prištini treći okrugli sto u nizu na kom su učestvovali poslanici sa Kosova i iz Srbije. Na prethodna dva okrugla stola održana u Prištini i Beogradu, poslanici su raspravljali o modelima saradnje između dva parlamenta. Oni su se složili da se uključe u direktnu saradnju i time podrže rešavanje konkretnih pitanja, kao i da doprinesu ukupnoj normalizaciji odnosa između dva društva. Na trećem sastanku, ogromna većina učesnika se složila da se ova saradnja između poslanika institucionalizuje kroz neformalni mehanizam pod nazivom „Grupa za saradnju.“

Učesnici okruglog stola su bili poslanici sa Kosova koji su dolazili iz sledećih partija: Demokratske partije Kosova, Demokratskog saveza Kosova, pokreta Samoopredeljenje, i liste Srpska; i kao i poslanici Skupštine Srbije iz Srpske napredne stranke, Socijalističke partije Srbije, Demokratske stranke, Socijaldemokratske stranke, Lige socijaldemokrata Vojvodine, pokreta Preokret, i Partije za demokratsko delovanje. Predstavnici vlada Srbije i Kosova bili su pozvani da učestvuju u popodnevnom delu.

Ovo inicijativa CIG bila je podržana od strane švajcarskog Saveznog ministarstva spoljnih poslova.

Grupa za saradnju je razmatrala pitanje priznavanja univerzitetskih diploma. Uprkos sporazumu između Prištine i Beograda koji je postignut 2011. godine, samo 15 od ukupno 433 prijave su rezultovale priznavanjem diploma, da bi potom proces bio zaustavljen. Ova situacija posebno pogađa kosovske Srbe koji su studirali u Srbiji i traže zapošljavanje na Kosovu, kao i Albance iz Srbije koji su studirali na Kosovu i traže zaposlenje u Srbiji. Neki od učesnika su rekli da je proces obustavljen zbog nedostatka odgovarajućih tehničkih procedura i da Beograd i Priština rade na tome. Međutim, većina učesnika je izrazila uverenje da su problemi političke, a ne tehničke prirode. Oni su sugerisali da je Evropska unija, kao medijator implementacije treba da interveniše kako bi proces izašao iz slepe ulice.

Ovaj izveštaj nudi kratak pregled diskusija vođenih za okruglim stolom. Da bi se podstakao otvoreni razgovor, okrugli sto je održan pod Chatham House pravilom, tako da navodi koji su citirani nisu pripisani određenim zvaničnicima.

Grupa za saradnju

Uspostavljanjem Grupe za saradnju, poslanici obe skupštine su se obavezali da će podržati normalizaciju odnosa između dva društva i da će doprineti implementaciji Briselskog sporazuma. Kako je jedan od učesnika rekao, „odložena normalizacija je odbijena normalizacija.“

Učesnici su preporučili da se Grupa za saradnju sastaje četiri puta godišnje, i da se bavi praktičnim pitanjima vezanim za oblasti gde im njihove zvanične kompetencije omogućavaju im da najviše doprinesu. Pored toga, oni će intenzivirati svoj angažman u normalizaciji odnosa, posebno kroz zalaganja za određene sporazume, kroz podršku oblikovanju javnih rasprava u svojim društvima i unapređenju međusobnih percepcija. Kako je jedan od učesnika rekao, „da bi imali normalne odnose između naših društava, prvo moramo da imamo normalne odnose unutar njih.“ Moramo da promenimo sadašnje diskurse na Kosovu i u Srbiji,” rekao je drugi učesnik.

Učesnici su izrazili želju da vide aktivnije učešće u ovom procesu poslanika koji predstavljaju Srpsku listu u Skupštini Kosova.

Govornici su naglasili da postoji značajan napredak u nivou i kvalitetu komunikacije između poslanika dve skupštine. „Do nedavno, debate su bile fokusirane na simbole, gde smo proveli sati prepirali oko imena Republika Kosovo ili Kosovo i Metohija. Sada smo prevazišli takve prepreke i posvećujemo se rešavanju stvarnih pitanja.“

Uprkos značajnom napretku, mnogi su rekli da bi međunarodna zajednica trebala da nastavi da vodi proces, ali da spremnost Prištine i Beograda da preuzme veći deo odgovornosti u procesu raste.

Postoji više posete zvaničnika Vlade Kosova Srbiji, uključujući ministre, kao i obrnuto. Učesnik sa Kosova je izvestio da je Priština ohrabrena činjenicom da Srbija nije blokirala učešće Kosova u Parlamentarnoj skupštini Saveta Evrope. Drugi poslanik kosovskog parlamenta rekao da je očigledno da je saradnja i rešavanje sporova u interesu obe strane i da su direktni sastanci i lični odnosi između poslanika dobar instrument za izgradnju zamaha za normalizaciju odnosa. U tom kontekstu, on je predložio da se jedan broj poslanika iz Srbije i sa Kosova učestvuju u zajedničkim TV debatama na Kosovu i u Srbiji. „Promena javnog mnjenja u korist normalizacije je još važnija nego menjanje vlada“, rekao je učesnik.

Jedan broj učesnika naglasio je hitnost za rešavanje pitanja koja utiču na svakodnevni život ljudi, kao što su automobilske tablice, telefonski roming, univerzitetske diplome i priznavanje trgovinskih dokumenata. Jedan od učesnika je primetio da je Srbija glavni izvoznik na Kosovo, pokrivajući preko 25% uvoza Kosova u vrednosti od oko 800 miliona evra godišnje, međutim ona ne priznaje dokumenta kosovskih kompanija.

Priznavanje diploma

Komplikovani odnosi između Srbije i Kosova reflektuju se i na priznavanje univerzitetskih diploma. Priština i Beograd su u okviru dijaloga u Briselu 2011. postigli sporazum o priznavanju diploma. Prema sporazumu, Evropska asocijacija univerziteta (EUA), institucija sa sedištem u Briselu koja predstavlja univerzitete u 47 zemalja, priznavaće diplome izdate od strane univerziteta na Kosovu i Srbiji kroz agenciju Spark angažovanu u ovu svrhu, koje bi na taj način mogle da budu priznate u Srbiji i na Kosovu.

Prema obrazovnim politikama u Srbiji i na Kosovu, konačno telo koje je nadležno za priznavanje diploma je univerzitet na koji se student prijavljuje. Svaki univerzitet donosi svoja pravila koja regulišu postupak priznavanja. Ne postoje jasni i usklađeni kriterijumi, i proces se još uvek sprovodi kao procedura „nostrifikacije“ umesto kao procedura „priznavanja“. Nostrifikacija je postupak više bazira na upoređivanju programa stranih visokoškolskih ustanova nego na evaluaciji znanja koje je ishod studiranja. Ako postoje značajne razlike u kursevima, podnosilac može biti obavezan da položi dodatne ispite. Tako da studenti mogu da apliciraju na univerzitetima za priznavanje diplome nakon dobijanja potvrde od EUA, ali priznavanje i nostrifikacija diploma su u nadležnosti univerziteta.

Iako je EUA priznala preko 400 diploma sa Kosova i Srbije, Beograd je priznao samo 15, dok Priština nije priznala ni jednu. Predstavnik Vlade Kosova je rekao da Kosovo nije u stanju da to uradi zato što ne postoje administrativne direktive koje bi regulisale proces. Međutim, drugi kosovski zvaničnici su priznali da je nepriznavanje takođe bio odgovor na dodatne prepreke koje je Srbija uvela za podnosiocima sa Kosova čije su diplome bile priznate. Navodno, Srbija uvela dodatne korake u procesu priznavanja koji nisu bili predviđeni sporazumom. Osim toga, u maju 2015. godine Ustavni sud Srbije je doneo odluku da je sporazum o priznavanju diploma Kosova bio neustavan. Vlada Srbije je, međutim, pronašla način da ovu odluku zaobiđe izdavanjem nove uredbe koja omogućava priznavanje.

Postupak priznavanja i nostrifikacija je komplikovan, dug i skup. Na skupu je rečeno da može da traje do dve godine i košta i do 300 evra, što je iznos koji pokriva prevod i univerzitetske takse. Ove komplikovane procedure u Srbiji i na Kosovu važi za sve studente sa stranim diplomama.

Univerzitet u Mitrovici nije bio uključen u sporazum iz 2011. godine. Ogromna većina kosovskih Srba ima diplome upravo sa ovog univerziteta, koji nije priznat od strane Prištine. Shodno tome, diplomci univerziteta u Mitrovici ne mogu da radi u centralnim ili lokalnim institucijama na Kosovu. Učesnici okruglog stola su rekli da je potreban poseban sporazum o Univerzitetu u Mitrovici. Vlada Kosova sastavlja predlog za privremeno rešenje, koje ne bi uključivao priznavanje univerziteta, ali će njime biti priznate diplome omogućavajući time da svršeni studenti mogu da se zaposle u javnim

institucijama na Kosovu. Komisija će izdati potrebne sertifikate za svršene studente Univerziteta u Mitrovici, koji bi potom mogli da rade u kosovskim institucijama. Zvaničnici Vlade Kosova kažu da će komisija početi sa radom u novembru 2015. godine. Taj plan će, međutim, morati da bude odobren od strane Skupštine Kosova..

Koraci koji treba da uslede

1. Ministarstva obrazovanja Srbije i Kosova treba da dostave izveštaje o priznavanju diploma u svojim parlamentima u kojima će biti objašnjeno zašto je proces u zastoju.
2. Skupštinski odbori Srbije i Kosova treba zatraže izveštaj od Evropske unije o tome da li agencija Spark može da nastavi da pomogne sa procesom ili bi trebalo da se unajmi druga organizacija koja bi posredovala sa EUA. Ugovor Spark-a sa EUA je istekao. Poslanici takođe treba da razmotre mogućnost izrade svojih predloge za nastavak procesa.
3. Ministarstva obrazovanja Srbije i Kosova treba direktno da sarađuju kako bi eliminisali tehničke prepreke za proces. Ministarstva treba da centralizuje proces priznavanja diploma i razviju odgovarajuće procedure za regulisanje, a potom i ubrzanje procesa. Oni treba da koordiniraju sa univerzitetima kako proces priznavanja i nostrifikacije ne bi trajao dve godine.
4. Po dva poslanika iz obe skupštine su pristali da vode korake koje slede u komunikaciji sa svojim vladama i skupštinama, te da podnesu izveštaj na sledećem sastanku Grupe za saradnju koji će biti održan na jesen.

Učesnici

Besim Beqaj, poslanik u Skupštini Kosova, Demokratska partija Kosova
Gordana Comić, poslanica u Skupštini Srbije, Demokratska stranka
Aida Ćorović, poslanica u Skupštini Srbije, Demokratska stranka
Ilir Deda, poslanik u Skupštini Kosova, Pokret Samoopredeljenje
Blerita Deliu-Kodra, poslanica u Skupštini Kosova, Demokratska partija Kosova
Sadri Ferati, poslanik u Skupštini Kosova, Demokratski savez Kosova
Blerim Grainca, poslanik u Skupštini Kosova, Demokratski savez Kosova
Biljana Hasanović Korać, poslanica u Skupštini Srbije, Socijaldemokratska stranka
Riza Halimi, poslanik u Skupštini Srbije, Partija za demokratsko delovanje
Nada Lazić, poslanica u Skupštini Srbije, Liga socijaldemokrata Vojvodine
Ganimete Musliu, poslanica u Skupštini Kosova, Demokratska partija Kosova
Vladimir Orlić, poslanik u Skupštini Srbije, Srpska napredna stranka
Krstimir Pantić, poslanik u Skupštini Srbije, Srpska napredna stranka
Zenun Pajaziti, poslanik u Skupštini Kosova, Demokratska partija Kosova
Slobodan Petrović, poslanik u Skupštini Kosova, lista Srpska
Dejan Radenković, poslanik u Skupštini Srbije, Socijalistička partija Srbije
Katarina Rakić, poslanica u Skupštini Srbije, Srpska napredna stranka
Branko Ružić, poslanik u Skupštini Srbije, Socijalistička partija Srbije
Teuta Sahatqija, poslanica u Skupštini Kosova, Demokratski savez Kosova
Janko Veselinović, poslanik u Skupštini Srbije, pokret Preokret
Armend Zemaj, poslanik u Skupštini Kosova, Demokratski savez Kosova
Bujar Gallopeni, koordinator za međunarodnu saradnju, Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije Kosova
Shpetim Gashi, potpredsednik, Savet za inkluzivno upravljanje
Alex Roinishvili Grigorev, predsednik, Savet za inkluzivno upravljanje
Valerie Hopkins, novinar, BIRN Kosovo
Arber Kuci, saradnik, Savet za inkluzivno upravljanje
Kristina Marty Lang, ambasador Švajcarske na Kosovu
Igor Novaković, saradnik, Savet za inkluzivno upravljanje
Predrag Nikolić, zamenik oficira za vezu pri misiji EU u Prištini
Pablo Padrutt, ataše, ambasada Švajcarske na Kosovu
Dejan Pavićević, oficir za vezu pri misiji EU u Prištini
Saskia Saltzmann, savetnica za ljudsku bezbednost, ambasada Švajcarske na Kosovu
Talia Wohl, programski oficir, Savezno ministarstvo spoljnih poslova Švajcarske